

**Pokazatelji zdravstvenog stanja i
korištenja zdravstvene zaštite
hrvatskih branitelja
iz Domovinskog rata**

**HRVATSKI ZAVOD
ZA JAVNO ZDRAVSTVO**

Prosinac 2020.

**HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO
SLUŽBA ZA JAVNO ZDRAVSTVO
ZAGREB, Rockefellerova 7**

Pokazatelji zdravstvenog stanja i korištenja zdravstvene zaštite hrvatskih branitelja iz
Domovinskog rata

Autori:

Doc. dr. sc. Krunoslav Capak, dr. med.
dr. sc. Kornelije Brkić, dr. med.
doc. dr. sc. Tomislav Benjak, dr. med.
prim. dr. sc. Ivana Pavić Šimetin, dr. med.
dr. sc. Marijan Erceg, dr. med.
Verica Kralj, dr. med.
Maja Silobrčić Radić, dr. med.
prim. Sandra Mihel, dr. med.
Ivana Brkić Biloš, dr. med.
dr. sc. Mario Šekerija, dr. med.
Srđan Golubović, mag. soc.

Prosinac 2020.

Sadržaj

1. POBOL HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA U 2019. GODINI.....	4
2. SMRTNOST BRANITELJA DOMOVINSKOG RATA U 2019. GODINI.....	15
3. PREVENTIVNE AKTIVNOSTI	27

Pokazatelji zdravstvenog stanja i korištenja zdravstvene zaštite hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata

Temeljem Zakona o zdravstvenoj zaštiti (NN150/08, 71/10, 139/10, 22/11, 84/11, 154/11, 12/12, 35/12, 70/12, 144/12, 82/13, 159/13, 22/14, 154/14, 70/16, 100/18, 125/19) Hrvatski zavod za javno zdravstvo nadležan je za izradu zdravstvenih pokazatelja o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata (u daljnjem tekstu branitelji). Za potrebe izrade pokazatelja zdravstvenog stanja i korištenja zdravstvene zaštite Hrvatski zavod za javno zdravstvo je, temeljem sporazuma s Ministarstvom hrvatskih branitelja, koristio Registar hrvatskih branitelja. Navedena baza je spojena s Centralnim zdravstveno informacijskim sustavom Republike Hrvatske (CEZIH), podacima iz baze hospitalizacija, Registrom za rak te Registrom uzroka smrti. Podaci su prikazivani kao apsolutni brojevi te udjeli.

1. POBOL HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA U 2019. GODINI

1.1. Posjete primarnoj zdravstvenoj zaštiti

Prema dostupnim podacima CEZIH-a za 2019. godinu, u kojem se generiraju svi zapisi tijekom pregleda u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, branitelji muškog spola su ovu razinu zdravstvene zaštite najčešće koristili zbog bolesti cirkulacijskog sustava, dok su bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva bile najčešći razlog kod žena (Tablica 1).

Tablica 1. PRIKAZ KORIŠTENJA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE BRANITELJA U 2019. GODINI, PO SPOLU I GRUPAMA BOLESTI

MKB šifra	MKB naziv	Muškarci		Žene	
		Broj osoba	Rang	Broj osoba	Rang
A00-B99	Zarazne i parazitarne bolesti	39.924	13.	3.822	12.
C00-D48	Novotvorine	43.188	12.	4.295	11.
D50-D89	Bolesti krvi i krvotornog sustava te određene bolesti imunskog sustava	13.595	16.	1.510	16.
E00-E90	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	114.485	5.	8.591	6.
F00-F99	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	97.994	6.	7.548	7.
G00-G99	Bolesti živčanog sustava	26.580	15.	2.142	15.
H00-H59	Bolesti oka i očnih adneksa	65.985	10.	5.550	10.
H60-H95	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	36.348	14.	2.343	14.
I00-I99	Bolesti cirkulacijskog sustava	192.129	1.	10.476	3.
J00-J99	Bolesti dišnog sustava	117.478	4.	9.137	5.
K00-K93	Bolesti probavnog sustava	177.608	2.	12.004	2.
L00-L99	Bolesti kože i potkožnog tkiva	74.055	9.	5.638	9.
M00-M99	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	171.382	3.	12.552	1.
N00-N99	Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	81.667	8.	9.635	4.
O00-O99	Trudnoća, porođaj i babinje	25	20.	36	19.
P00-P96	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	23	19.	1	20.
Q00-Q99	Prirodne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	851	18.	77	18.
R00-R99	Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi, nesvrstani drugamo	83.234	7.	6.969	8.
S00-T98	Ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka	59.791	11.	2.889	13.
V01-Y98	Vanjski uzroci pobola i smrtnosti	4.272	17.	301	17.

Napomena 1.: Podaci iz tablice 1. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Napomena 2.: Zbroj ukupnog broja osoba u tablici 1. je veći od ukupnog broja branitelja zbog postojanja komorbiditeta

1.2. Bolničko liječenje

Prema podacima baze hospitalizacija u 2019. godini, najčešći razlozi hospitalizacija kod branitelja muškog spola bili su iz grupe bolesti cirkulacijskog sustava, dok su kod žena to bile neoplazme (tablica 2).

Tablica 2. PRIKAZ BOLNIČKOG LIJEČENJA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA U 2019. GODINI, PO SPOLU I GRUPAMA BOLESTI

MKB šifra	MKB naziv	Muškarci		Žene	
		Broj osoba	Rang	Broj osoba	Rang
A00-B99	Zarazne i parazitarne bolesti	1.888	14.	91	15.
C00-D48	Novotvorine	11.087	2.	715	1.
D50-D89	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunosnog sustava	1.156	16.	103	14.
E00-E90	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	4.606	8.	262	9.
F00-F99	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	8.831	3.	342	6.
G00-G99	Bolesti živčanog sustava	3.212	13.	236	11.
H00-H59	Bolesti oka i očnih adneksa	3.808	12.	249	10.
H60-H95	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	435	17.	31	17.
I00-I99	Bolesti cirkulacijskog sustava	12.237	1.	414	4.
J00-J99	Bolesti dišnog sustava	3.981	10.	174	13.
K00-K93	Bolesti probavnog sustava	8.236	4.	343	5.
L00-L99	Bolesti kože i potkožnog tkiva	1.554	15.	86	16.
M00-M99	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	6.685	5.	582	2.
N00-N99	Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	5.402	6.	497	3.
O00-O99	Trudnoća, porođaj i babinje	0	20.	12	18.
P00-P96	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	2	19.	0	20.
Q00-Q99	Prirodne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	113	18.	6	19.
R00-R99	Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi, nesvrstani drugamo	3.960	11.	273	7.
S00-T98	Ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka	4.881	7.	208	12.
Z00-Z99	Čimbenici s utjecajem na zdravstveni status i kontakt sa zdravstvenim ustanovama	4.573	9.	263	8.

Napomena: Podaci iz tablice 2. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

1.3. Pojedine kronične bolesti**1.3.1. Ishemijska bolest srca**

Prema podacima CEZIH-a i baze hospitalizacija, u RH je u 2019. godini zabilježeno 26.677 osoba koje su zbog ishemijske bolesti srca (šifre MKB-10: I20-I25) koristile zdravstvenu zaštitu, među kojima je bilo 25.866 muškaraca i 811 žena. Najveći broj oboljelih je u Gradu Zagrebu, Osječko-baranjskoj i Primorsko-goranskoj županiji u kojima je zabilježena trećina ukupnog broja oboljelih (tablica 3).

Tablica 3. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG ISHEMIJSKE BOLESTI SRCA U 2019. GODINI KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU, PREMA SPOLU I ŽUPANIJI

Ishemijska bolest srca (I20-I25)			
Županija	Muškarci	Žene	Broj oboljelih osoba
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	810	21	831
BRODSKO-POSAVSKA	1.298	55	1.353
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	676	17	693
GRAD ZAGREB	3.850	139	3.989
ISTARSKA	949	26	975
KARLOVAČKA	1.222	28	1.250
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	412	8	420
KRAPINSKO-ZAGORSKA	482	5	487
LIČKO-SENJSKA	504	36	540
MEDIMURSKA	415	11	426
OSJEČKO-BARANJSKA	2.397	66	2.463
POŽEŠKO-SLAVONSKA	561	13	574
PRIMORSKO-GORANSKA	2.335	42	2.377
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1.494	55	1.549
SPLITSKO-DALMATINSKA	1.998	74	2.072
ŠIBENSKO-KNINSKA	765	21	786
VARAŽDINSKA	671	17	688
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	765	10	775
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	1.375	69	1.444
ZADARSKA	1.216	52	1.268
ZAGREBAČKA	1.671	46	1.717
Ukupno	25.866	811	26.677

Napomena: Podaci iz tablice 3. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

1.3.2. Maligne bolesti

U tablici 4a i 4b prikazani su zadnje dostupni podaci, Registra za rak, za deset najčešćih sijela novootkrivenih slučajeva zloćudnih bolesti u braniteljskoj populaciji u 2019. godini, kod muškaraca i žena, po županijama. Kod muškaraca na prvom mjestu je rak prostate dok kod žena je to rak dojke.

Tablica 4. a **NOVOOTKRIVENI SLUČAJEVI ZLOĆUDNIH BOLESTI U BRANITELJSKOJ POPULACIJI U 2019. GODINI, PO DIJAGNOZI I ŽUPANIJAMA, MUŠKARCI, DESET NAJČEŠĆIH SIJELA**

MUŠKARCI	Rak prostate	Rak pluća	Rak debelog i završnog crijeva	Rak bubrega	Rak mokraćnog mjehura	Rak usta, usne šupljine i ždrijela	Melanom	Rak želuca	Rak jetra i bilijarnog trakta	Limfomi	Ostale zloćudne novotvorine	Ukupno
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	17	24	17	9	6	5	3	1	5	5	26	118
BRODSKO-POSAVSKA	31	36	23	5	11	12	1	5	9	4	33	170
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	33	23	19	7	13	10	6	5	5	4	33	158
GRAD ZAGREB	131	101	70	35	33	25	26	23	20	26	112	602
ISTARSKA	15	20	22	3	5	7	3	2	8	6	25	116
KARLOVAČKA	52	25	33	17	7	9	10	9	6	9	42	219
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	8	24	9	7	6	5	4	1	5	1	13	83
KRAPINSKO-ZAGORSKA	12	11	14	7	2	9	4	4	5	2	17	87
LIČKO-SENJSKA	12	14	19	5	8	3	1	3	1	3	12	81
MEDIJUMSKA	16	10	12	1	1	2	4	3	1	1	13	64
OSJEČKO-BARANJSKA	66	47	32	17	10	10	10	10	8	8	65	283
POŽEŠKO-SLAVONSKA	13	13	15	8	3	4	3	3	3	1	9	75
PRIMORSKO-GORANSKA	69	57	42	5	8	9	10	5	13	6	64	288
SISAČKO-MOSLAVAČKA	40	30	31	9	8	11	8	9	5	1	36	188
SPLITSKO-DALMATINSKA	39	78	66	17	23	12	11	8	9	12	78	353
ŠIBENSKO-KNINSKA	19	22	13	7	9	6	6	3	3	3	25	116
VARAŽDINSKA	34	8	14	7	7	8	4	5	3	6	20	116
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	15	14	10	10	8	6	4	4	3	7	20	101
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	24	36	25	11	10	5		9		1	41	162
ZADARSKA	54	24	28	13	12	8	6	4	4	4	46	203
ZAGREBAČKA	54	48	36	14	9	9	14	7	6	7	53	257
Ukupno	754	665	550	214	199	175	138	123	122	117	783	3840

Napomena: Podaci iz tablice 4a) ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 4. b   **NOVOOTKRIVENI SLUČAJEVI ZLOČUDNIH BOLESTI U BRANITELJSKOJ POPULACIJI U 2019. GODINI, PO DIJAGNOZI I ŽUPANIJAMA, ŽENE, DESET NAJČEŠĆIH SIJELA**

ŽENE	Rak dojke	Rak debelog i završnog crijeva	Rak pluća	Limfomi	Rak endometrija	Ostalo	Rak gušterače	Rak jajnika i adneksa	Rak štitnjače	Nepoznato sjelo	Ostale zloćudne novotvorine	Ukupno
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	27
BRODSKO-POSAVSKA	5	0	2	1	0	0	0	1	0	0	1	20
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	19
GRAD ZAGREB	13	1	4	1	2	0	0	1	0	2	3	13
ISTARSKA	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	1	11
KARLOVAČKA	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	3	10
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	10
KRAPINSKO-ZAGORSKA	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	10
LIČKO-SENJSKA	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	7
MEDIMURSKA	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
OSJEČKO-BARANJSKA	5	1	0	1	0	0	0	0	0	0	3	5
POŽEŠKO-SLAVONSKA	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	5
PRIMORSKO-GORANSKA	6	2	0	1	1	0	0	2	0	0	1	5
SISAČKO-MOSLAVAČKA	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	3	4
SPLITSKO-DALMATINSKA	2	0	2	1	2	2	1	1	0	0	9	3
ŠIBENSKO-KNINSKA	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	3
VARAŽDINSKA	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	3
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	5	3	1	1	2	1	2	0	3	0	1	2
ZADARSKA	4	2	1	0	0	1	0	1	0	1	1	2
ZAGREBAČKA	2	3	0	1	0	0	1	1	0	1	1	1
Ukupno	56	16	15	8	8	7	7	7	6	6	32	168

Napomena: Podaci iz tablice 4b) ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

1.3.3. Cerebrovaskularne bolesti

Prema podacima CEZIH-a i baze hospitalizacija, u RH je u 2019. godini zabilježeno 9.459 osoba koje su zbog cerebrovaskularnih bolesti (šifre MKB-10: I60-I69) koristile zdravstvenu zaštitu, među kojima je bilo 9.098 muškaraca i 361 žena. Najveći broj oboljelih je u Gradu Zagrebu, Osječko-baranjskoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji u kojima je zabilježeno 31,8% ukupnog broja oboljelih (tablica 5).

Tablica 5. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG CEREBROVASKULARNIH BOLESTI U 2019. GODINI KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU, PREMA SPOLU I ŽUPANIJI

Cerebrovaskularne bolesti (I60-I69)			
Županija	Muškarci	Žene	Ukupno
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	378	12	390
BRODSKO-POSAVSKA	568	19	587
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	272	11	283
GRAD ZAGREB	1.408	77	1.485
ISTARSKA	262	18	280
KARLOVAČKA	528	17	545
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	209	6	215
KRAPINSKO-ZAGORSKA	310	4	314
LIČKO-SENJSKA	159	2	161
MEDIMURSKA	129	1	130
OSJEČKO-BARANJSKA	853	26	879
POŽEŠKO-SLAVONSKA	227	13	240
PRIMORSKO-GORANSKA	572	13	585
SISAČKO-MOSLAVAČKA	445	15	460
SPLITSKO-DALMATINSKA	615	28	643
ŠIBENSKO-KNINSKA	244	11	255
VARAŽDINSKA	227	6	233
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	309	7	316
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	445	31	476
ZADARSKA	313	15	328
ZAGREBAČKA	625	29	654
Ukupno	9.098	361	9.459

Napomena: Podaci iz tablice 5 ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

1.3.4. Šećerna bolest

Prema podacima CEZIH-a i baze hospitalizacija, u RH je u 2019. godini zabilježena 59.361 osoba koja je zbog šećerne bolesti (šifre MKB-10: E10-E14) koristila zdravstvenu zaštitu, među kojima je bilo 57.285 muškaraca i 2.076 žena. Najveći broj oboljelih je u Gradu Zagrebu, Splitsko-dalmatinskoj i Osječko-baranjskoj županiji u kojima je zabilježeno 32,2% ukupnog broja oboljelih (tablica 6).

Tablica 6. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG ŠEĆERNE BOLESTI U 2019. GODINI KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU, PREMA SPOLU I ŽUPANIJI

Šećerna bolest (E10-E14)			
Županija	Muškarci	Žene	Broj oboljelih osoba
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	1.632	45	1.677
BRODSKO-POSAVSKA	2.093	117	2.210
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	2.318	52	2.370
GRAD ZAGREB	8.554	382	8.936
ISTARSKA	2.187	58	2.245
KARLOVAČKA	3.059	94	3.153
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1.177	15	1.192
KRAPINSKO-ZAGORSKA	1.630	23	1.653
LIČKO-SENJSKA	1.143	68	1.211
MEDIMURSKA	874	10	884
OSJEČKO-BARANJSKA	4.453	164	4.617
POŽEŠKO-SLAVONSKA	1.066	51	1.117
PRIMORSKO-GORANSKA	4.111	68	4.179
SISAČKO-MOSLAVAČKA	2.857	123	2.980
SPLITSKO-DALMATINSKA	5.315	245	5.560
ŠIBENSKO-KNINSKA	1.866	75	1.941
VARAŽDINSKA	1.824	31	1.855
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	1.550	23	1.573
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	2.864	198	3.062
ZADARSKA	2.465	97	2.562
ZAGREBAČKA	4.247	137	4.384
Ukupno	57.285	2.076	59.361

Napomena: Podaci iz tablice 6. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

1.3.5. Posttraumatski stresni poremećaj

Prema podacima CEZIH-a i baze hospitalizacija, u RH je u 2019. godini zabilježeno 36.655 osoba koje su zbog posttraumatskog stresnog poremećaja i trajnih promjena ličnosti nakon katastrofalnih doživljaja, tzv. kroničnog posttraumatskog stresnog poremećaja (šifre MKB-10: F43.1 i F62.0), koristile zdravstvenu zaštitu, među kojima je bilo 35.722 muškaraca i 933 žena. Najveći broj oboljelih je u Splitsko-dalmatinskoj, Osječko-baranjskoj županiji i Gradu Zagrebu u kojima je zabilježeno 38,4% ukupnog broja oboljelih (tablica 7).

Tablica 7. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG POSTTRAUMATSKOG STRESNOG POREMEĆAJA U 2019. GODINI KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU, PREMA SPOLU I ŽUPANIJI

Posttraumatski stresni poremećaj			
Županija	Muškarci	Žene	Ukupno
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	1.082	21	1.103
BRODSKO-POSAVSKA	1.954	44	1.998
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	1.230	17	1.247
GRAD ZAGREB	3.268	80	3.348
ISTARSKA	413	13	426
KARLOVAČKA	1.235	30	1.265
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	891	8	899
KRAPINSKO-ZAGORSKA	379	4	383
LIČKO-SENJSKA	778	30	808
MEDIMURSKA	254	5	259
OSJEČKO-BARANJSKA	4.740	126	4.866
POŽEŠKO-SLAVONSKA	815	16	831
PRIMORSKO-GORANSKA	891	26	917
SISAČKO-MOSLAVAČKA	2.088	54	2.142
SPLITSKO-DALMATINSKA	5.707	142	5.849
ŠIBENSKO-KNINSKA	1.885	46	1.931
VARAŽDINSKA	711	17	728
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	1.306	19	1.325
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	3.028	143	3.171
ZADARSKA	1.907	58	1.965
ZAGREBAČKA	1.160	34	1.194
Ukupno	35.722	933	36.655

Napomena: Podaci iz tablice 7. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

1.3.6. Depresivni poremećaji

Prema podacima CEZIH-a i baze hospitalizacija, u RH je u 2019. godini zabilježeno 20.959 osoba koje su zbog depresivnih poremećaja (šifre MKB-10: F32-F33) koristile zdravstvenu zaštitu, među kojima je bio 18.851 muškarac i 2.108 žena. Najveći broj oboljelih je u Gradu Zagrebu, Splitsko-dalmatinskoj i Osječko-baranjskoj županiji u kojima je zabilježeno 36,4% ukupnog broja oboljelih (tablica 8).

Tablica 8. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG DEPRESIVNIH POREMEĆAJA U 2019. GODINI KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU, PREMA SPOLU I ŽUPANIJI

Depresivni poremećaji (F32-F33)			
Županija	Muškarci	Žene	Broj oboljelih osoba
BEJEOVARSKO-BILOGORSKA	621	47	668
BRODSKO-POSAVSKA	652	79	731
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	827	60	887
GRAD ZAGREB	2.831	361	3.192
ISTARSKA	474	58	532
KARLOVAČKA	624	101	725
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	432	36	468
KRAPINSKO-ZAGORSKA	446	26	472
LIČKO-SENJSKA	344	84	428
MEDIMURSKA	320	24	344
OSJEČKO-BARANJSKA	1.708	215	1.923
POŽEŠKO-SLAVONSKA	261	36	297
PRIMORSKO-GORANSKA	759	57	816
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1.311	160	1.471
SPLITSKO-DALMATINSKA	2.322	200	2.522
ŠIBENSKO-KNINSKA	724	78	802
VARAŽDINSKA	283	23	306
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	653	32	685
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	1.001	174	1.175
ZADARSKA	1.031	136	1.167
ZAGREBAČKA	1.227	121	1.348
Ukupno	18.851	2.108	20.959

Napomena: Podaci iz tablice 8. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

1.3.7. Kronične bolesti donjeg dišnog sustava

Prema podacima CEZIH-a i baze hospitalizacija, u RH je u 2019. godini zabilježena 27.391 osoba koja je zbog kroničnih bolesti donjeg dišnog sustava (šifre MKB-10: J40-J47) koristila zdravstvenu zaštitu, među kojima je bilo 25.644 muškaraca i 1.747 žena. Najveći broj oboljelih je u Gradu Zagrebu, Splitsko-dalmatinskoj i Osječko-baranjskoj županiji u kojima je zabilježeno 30,1% ukupnog broja oboljelih (tablica 9).

Tablica 9. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG KRONIČNIH BOLESTI DONJEG DIŠNOG SUSTAVA U 2019. GODINI KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU, PREMA SPOLU I ŽUPANIJI

Kronične bolesti donjeg dišnog sustava (J40-J47)			
Županija	Muškarci	Žene	Broj oboljelih osoba
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	1.271	59	1.330
BRODSKO-POSAVSKA	952	105	1.057
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	1.141	56	1.197
GRAD ZAGREB	3.593	321	3.914
ISTARSKA	769	41	810
KARLOVAČKA	1.539	91	1.630
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	475	19	494
KRAPINSKO-ZAGORSKA	588	14	602
LIČKO-SENJSKA	680	58	738
MEDIMURSKA	357	19	376
OSJEČKO-BARANJSKA	1.849	128	1.977
POŽEŠKO-SLAVONSKA	500	37	537
PRIMORSKO-GORANSKA	1.595	69	1.664
SISAČKO-MOSLAVAČKA	1.559	100	1.659
SPLITSKO-DALMATINSKA	2.170	177	2.347
ŠIBENSKO-KNINSKA	781	66	847
VARAŽDINSKA	771	27	798
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	884	26	910
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	1.230	114	1.344
ZADARSKA	1.307	117	1.424
ZAGREBAČKA	1.633	103	1.736
Ukupno	25.644	1.747	27.391

Napomena: Podaci iz tablice 9. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

1.3.8. Kronično zatajenje bubrega

Prema podacima CEZIH-a i baze hospitalizacija, u RH je u 2019. godini zabilježeno 3.238 osoba koje su zbog kroničnog zatajenja bubrega (šifra MKB-10: N18) koristile zdravstvenu zaštitu, među kojima su bila 3.142 muškarca i 96 žena. Najveći broj oboljelih je u Gradu Zagrebu, Splitsko-dalmatinskoj i Zagrebačkoj županiji u kojima je zabilježeno 31,9% ukupnog broja oboljelih (tablica 10).

Tablica 10. BROJ HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU ZBOG KRONIČNOG ZATAJENJA BUBREGA U 2019. GODINE KORISTILI ZDRAVSTVENU ZAŠTITU, PREMA SPOLU I ŽUPANIJI

Kronično zatajenje bubrega (N18)			
Županija	Muškarci	Žene	Broj oboljelih osoba
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	94	3	97
BRODSKO-POSAVSKA	112	2	114
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	116	2	118
GRAD ZAGREB	543	14	557
ISTARSKA	150	8	158
KARLOVAČKA	159	4	163
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	54		54
KRAPINSKO-ZAGORSKA	72	1	73
LIČKO-SENJSKA	56	1	57
MEĐIMURSKA	50	1	51
OSJEČKO-BARANJSKA	183	6	189
POŽEŠKO-SLAVONSKA	69	1	70
PRIMORSKO-GORANSKA	210	5	215
SISAČKO-MOSLAVAČKA	206	7	213
SPLITSKO-DALMATINSKA	232	6	238
ŠIBENSKO-KNINSKA	140	7	147
VARAŽDINSKA	93	3	96
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	86	2	88
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	134	10	144
ZADARSKA	157	2	159
ZAGREBAČKA	226	11	237
Ukupno	3.142	96	3.238

Napomena: Podaci iz tablice 10. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

2. SMRTNOST BRANITELJA DOMOVINSKOG RATA U 2019. GODINI

Prema podacima Registra uzroka smrti Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Registra hrvatskih branitelja u Hrvatskoj je u 2019. godini zabilježeno 4.888 umrlih hrvatskih branitelja Domovinskog rata, od čega su 4.782 muškarca i 106 žena.

2.1. Umrli prema skupinama bolesti

Vodeći uzrok smrti među svim braniteljima su novotvorine od kojih je umrlo 1.892 ili 38,7% od umrlih branitelja. Druga po redu je skupina cirkulacijskih bolesti s ukupno umrlih 1.429 ili 29,2%. Treći vodeći uzrok smrti su bolesti probavnog sustava s 387 umrlih ili 7,9%. Ozljede i trovanja su četvrti uzrok smrti s 336 ili 6,9% od umrlih branitelja. Bolesti endokrinog sustava su peti vodeći uzrok s 241 ili 4,9% umrlih branitelja (tablica 11).

Tablica 11. STRUKTURA UZROKA SMRTI BRANITELJA PREMA SKUPINAMA BOLESTI U 2019. – UKUPNO

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	34	0,7	11.
Novotvorine	C00-D48	1.892	38,7	1.
Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	3	0,1	13.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	241	4,9	5.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	129	2,6	7.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	101	2,1	9.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	1.429	29,2	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	177	3,6	6.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	387	7,9	3.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00-M99	5	0,1	12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	41	0,8	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	113	2,3	8.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	336	6,9	4.
Ukupno	A00-T98	4.888	100,0	-

Napomena: Podaci iz tablice 11. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 12. STRUKTURA UZROKA SMRTI BRANITELJA PREMA SKUPINAMA BOLESTI U 2019. - MUŠKARCI

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	33	0,7	11.
Novotvorine	C00-D48	1.845	38,6	1.
Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	2	0,0	13.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	233	4,9	5.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	126	2,6	7.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	98	2,0	9.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	1.396	29,2	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	177	3,7	6.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	385	8,1	3.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00-M99	4	0,1	12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	39	0,8	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	112	2,3	8.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	332	6,9	4.
Ukupno	A00-T98	4.782	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 12. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 13. STRUKTURA UZROKA SMRTI BRANITELJA PREMA SKUPINAMA BOLESTI U 2019. – ŽENE

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	1	0,9	7.
Novotvorine	C00-D48	47	44,3	1.
Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	1	0,9	7.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	8	7,5	3.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	3	2,8	5.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	3	2,8	5.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	33	31,1	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	0	0,0	8.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	2	1,9	6.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00-M99	1	0,9	7.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	2	1,9	6.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	1	0,9	7.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	4	3,8	4.
Ukupno	A00-T98	106	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 13. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

2.2. Prvih deset uzroka smrti

Najviše branitelja umrlo je od ishemijske bolesti srca, 669 (13,7%), zatim od zloćudne novotvorine probavnih organa (13,5%) (tablica 14).

Raspodjela uzroka smrti kod muškaraca jednaka je raspodjeli kod ukupno umrlih, s obzirom da su zastupljeni s 97,8% u ukupnom broju umrlih branitelja (tablica 15).

Žene branitelji najviše umiru od zloćudne novotvorine dušnika, dušnica i pluća, a zatim od zloćudne novotvorine probavnih organa i ishemijske bolesti srca. (tablica 16).

Tablica 14. PRVIH DESET UZROKA SMRTI BRANITELJA U 2019. GODINI - UKUPNO

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Ishemijska bolest srca	I20-I25	669	13,7	1.
Zloćudna novotvorina probavnih organa	C15-C26	660	13,5	2.
Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	C33-C34	629	12,9	3.
Bolesti jetre	K70-K76	304	6,2	4.
Cerebrovaskularne bolesti	I60-I69	266	5,4	5.
Šećerna bolest (Dijabetes melitus)	E10-E14	239	4,9	6.
Ostale bolesti srca	I30-I52	228	4,7	7.
Hipertenzivne bolesti	I10-I15	159	3,3	8.
Kronične bolesti donjega dišnog sustava	J40-J47	141	2,9	9.
Zloćudna novotvorina mokraćnog (urinarnog) trakta	C64-C68	125	2,6	10.
Ostali uzroci		1.468	30,0	
Ukupno		4.888	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 14. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 15. PRVIH DESET UZROKA SMRTI BRANITELJA U 2019. GODINI – MUŠKARCI

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Ishemijska bolest srca	I20-I25	656	13,7	1.
Zloćudna novotvorina probavnih organa	C15-C26	645	13,5	2.
Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	C33-C34	613	12,8	3.
Bolesti jetre	K70-K76	303	6,3	4.
Cerebrovaskularne bolesti	I60-I69	259	5,4	5.
Šećerna bolest (Dijabetes melitus)	E10-E14	231	4,8	5.
Ostale bolesti srca	I30-I52	226	4,7	6.
Hipertenzivne bolesti	I10-I15	150	3,1	7.
Kronične bolesti donjega dišnog sustava	J40-J47	141	2,9	8.
Zloćudna novotvorina mokraćnog (urinarnog) trakta	C64-C68	123	2,6	9.
Ostali uzroci		656	30,0	
Ukupno		4.782	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 15. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 16. PRVIH DESET UZROKA SMRTI BRANITELJA U 2019. GODINI – ŽENE

Skupina bolesti	MKB-10	Broj	%	Rang
Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	C33-C34	16	15,1	1.
Zloćudna novotvorina probavnih organa	C15-C26	15	14,2	2.
Ishemijska bolest srca	I20-I25	13	12,3	3.
Hipertenzivna bolest	I10-I14	9	8,5	4.
Šećerna bolest (Dijabetes melitus)	E10-E14	8	7,5	5.
Cerebrovaskularne bolesti	I60-I69	7	6,6	6.
Zloćudna novotvorina ženskih spolnih organa	C51-C58	5	4,7	7.
Zloćudna novotvorina dojke	C50	4	3,8	8.
Bolesti arterija, arteriola i kapilara	I70-I79	2	1,9	9.
Zloćudna novotvorina mokraćnog (urinarnog) trakta	C64-C68	2	1,9	9.
Ostali uzroci		25	23,6	
Ukupno		106	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 16. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

2.3. Umrli prema skupinama bolesti u županijama

Kao vodeći uzrok smrti branitelja u većini županija izdvajaju se novotvorine, a na drugom mjestu su bolesti cirkulacijskog sustava. Ovaj poredak je obrnut u šest županija – Bjelovarsko-bilogorskoj, Ličko-senjskoj, Požeško-slavonskoj, Sisačko-moslavačkoj, Vukovarsko-srijemskoj i Zagrebačkoj. Raspon udjela mortaliteta od novotvorina kreće se od 23,9% u Ličko-senjskoj županiji, do 50,0% u Međimurskoj županiji. Najveći udio mortaliteta od bolesti cirkulacijskog sustava zabilježen je u Zagrebačkoj županiji (42,4%), a najniži u Varaždinskoj županiji (20,5%).

U većini županija bolesti probavnog sustava i ozljede se nalaze na trećem mjestu uzroka smrti, osim u Ličko-senjskoj i Zadarskoj županiji u kojima su na trećem mjestu uzroka smrti endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma (tablice 17-37).

Tablica 17. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U BJELOVARSKO-BILOGORSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Novotvorine	C00-D48	44	33,6	2.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	8	6,1	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	3	2,3	7.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	2	1,5	8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	46	35,1	1.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	5	3,8	6.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	7	5,3	5.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	1	0,8	9.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	3	2,3	7.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	12	9,2	3.
Ukupno		131	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 17. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 18. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U BRODSKO-POSAVSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Novotvorine	C00-D48	87	34,5	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	14	5,6	5.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	13	5,2	6.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	7	2,8	7.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	77	30,6	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	7	2,8	7.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	20	7,9	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	3	1,2	9.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	6	2,4	8.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	18	7,1	4.
Ukupno		252	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 18. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 19. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U DUBROVAČKO-NERETVANSKOJ ŽUPANIJU U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	1	0,7	8.
Novotvorine	C00-D48	50	35,2	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	10	7,0	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	1	0,7	8.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	4	2,8	7.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	40	28,2	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	6	4,2	6.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	12	8,5	3.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	9	6,3	5.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	9	6,3	5.
Ukupno		142	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 19. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 20. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U GRADU ZAGREBU U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	6	0,7	11.
Novotvorine	C00-D48	424	46,9	1.
Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	1	0,1	13.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	29	3,2	6.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	18	2,0	7.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	13	1,4	9.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	220	24,3	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	31	3,4	5.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	74	8,2	3.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00-M99	2	0,2	12.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	9	1,0	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	17	1,9	8.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	61	6,7	4.
Ukupno		905	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 20. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 21. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U ISTARSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	1	0,8	7.
Novotvorine	C00-D48	48	36,9	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	3	2,3	5.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	3	2,3	5.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	3	2,3	5.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	36	27,7	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	2	1,5	6.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	19	14,6	3.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	3	2,3	5.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	12	9,2	4.
Ukupno		130	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 21. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 22. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U KARLOVAČKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	1	0,3	11.
Novotvorine	C00-D48	113	39,0	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	13	4,5	5.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	4	1,4	10.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	7	2,4	7.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	84	29,0	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	11	3,8	6.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	20	6,9	4.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	5	1,7	9.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	6	2,1	8.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	26	9,0	3.
Ukupno		290	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 22. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 23. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Novotvorine	C00-D48	37	37,8	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	2	2,0	6.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	6	6,1	5.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	30	30,6	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	1	1,0	7.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	11	11,2	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	1	1,0	7.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	1	1,0	7.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	9	9,2	4.
Ukupno		98	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 23. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 24. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U KRAPINSKO-ZAGORSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Novotvorine	C00-D48	36	30,5	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	7	5,9	4.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	4	3,4	5.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	36	30,5	1.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	3	2,5	6.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	16	13,6	2.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	2	1,7	7.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	3	2,5	6.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	11	9,3	3.
Ukupno		118	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 24. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 25. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U LIČKO-SENJSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Novotvorine	C00-D48	21	23,9	2.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	11	12,5	3.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	4	4,5	6.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	2	2,3	7.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	22	25,0	1.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	7	8,0	5.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	7	8,0	5.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	1	1,1	8.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	4	4,5	6.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	9	10,2	4.
Ukupno		88	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 25. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 26. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Novotvorine	C00-D48	35	50,0	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	3	4,3	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	2	2,9	5.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	2	2,9	5.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	16	22,9	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	4	5,7	3.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	3	4,3	4.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	1	1,4	6.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	4	5,7	3.
Ukupno		70	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 26. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 27. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U OSJEČKO-BARANJSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	5	1,1	10.
Novotvorine	C00-D48	177	38,9	1.
Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	1	0,2	12.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	25	5,5	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	17	3,7	6.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	8	1,8	9.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	140	30,8	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	11	2,4	8.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	34	7,5	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	2	0,4	11.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	12	2,6	7.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	23	5,1	5.
Ukupno		455	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 27. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 28. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U POŽEŠKO-SLAVONSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Novotvorine	C00-D48	38	31,1	2.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	9	7,4	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	5	4,1	6.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	43	35,2	1.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	4	3,3	7.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	7	5,7	5.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	16	13,1	3.
Ukupno		122	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 28. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 29. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U PRIMORSKO-GORANSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	1	0,3	11.
Novotvorine	C00-D48	141	38,6	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	19	5,2	5.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	12	3,3	7.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	10	2,7	8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	112	30,7	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	20	5,5	4.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	24	6,6	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	2	0,5	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	7	1,9	9.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	17	4,7	6.
Ukupno		365	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 29. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 30. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U SISAČKO-MOSLAVAČKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	2	0,7	9.
Novotvorine	C00-D48	83	30,5	2.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	12	4,4	6.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	5	1,8	7.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	5	1,8	7.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	98	36,0	1.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	20	7,4	4.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	21	7,7	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	4	1,5	8.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	5	1,8	7.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	17	6,3	5.
Ukupno		272	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 30. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 31. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	4	1,0	8.
Novotvorine	C00-D48	179	44,2	1.
Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	1	0,2	9.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	17	4,2	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	7	1,7	7.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	11	2,7	6.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	111	27,4	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	12	3,0	5.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	23	5,7	3.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00-M99	1	0,2	9.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	4	1,0	8.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	12	3,0	5.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	23	5,7	3.
Ukupno		405	55,0	

Napomena: Podaci iz tablice 31. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 32. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U ŠIBENSKO-KNINSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	2	1,6	7.
Novotvorine	C00-D48	56	45,9	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	6	4,9	5.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	2	1,6	7.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	29	23,8	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	2	1,6	7.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	11	9,0	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	1	0,8	8.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	3	2,5	6.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	10	8,2	4.
Ukupno		122	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 32. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 33. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U VARAŽDINSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	6	3,0	7.
Novotvorine	C00-D48	78	39,0	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	9	4,5	5.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	8	4,0	6.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	2	1,0	9.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	41	20,5	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	8	4,0	6.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	24	12,0	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	3	1,5	8.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	3	1,5	8.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	18	9,0	4.
Ukupno		200	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 33. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 34. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U VIROVITČKO-PODRAVSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	1	0,8	9.
Novotvorine	C00-D48	49	38,0	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	10	7,8	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	3	2,3	7.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	4	3,1	6.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	38	29,5	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	2	1,6	8.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	14	10,9	3.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00-M99	1	0,8	9.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	1	0,8	9.
Ozljede, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	6	4,7	5.
Ukupno		129	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 34. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 35. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	2	0,9	9.
Novotvorine	C00-D48	74	34,1	2.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	13	6,0	4.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	3	1,4	8.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	5	2,3	7.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	79	36,4	1.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	8	3,7	6.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	17	7,8	3.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	1	0,5	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	5	2,3	7.
Ozljeđe, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	10	4,6	5.
Ukupno		217	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 35. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 36. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U ZADARSKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	2	0,9	9.
Novotvorine	C00-D48	71	32,4	1.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	18	8,2	3.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	9	4,1	7.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	9	4,1	7.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	64	29,2	2.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	10	4,6	6.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	16	7,3	4.
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00-M99	1	0,5	10.
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	1	0,5	10.
Simptomi, znakovi i abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	4	1,8	8.
Ozljeđe, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	14	6,4	5.
Ukupno		219	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 36. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

Tablica 37. STRUKTURA UZROKA SMRTI PREMA SKUPINAMA BOLESTI U ZAGREBAČKOJ ŽUPANIJI U 2019. GODINI

SKUPINA BOLESTI	MKB	BROJ	%	RANG
Novotvorine	C00-D48	51	32,3	2.
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	3	1,9	7.
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	6	3,8	6.
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	1	0,6	8.
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	67	42,4	1.
Bolesti dišnog sustava	J00-J99	3	1,9	7.
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	7	4,4	5.
Simptomi, znakovi abnormalni klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	9	5,7	4.
Ozljeđe, trovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	11	7,0	3.
Ukupno		158	100,0	

Napomena: Podaci iz tablice 37. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

2.4. Umrli prema dobi

Od 4.888 umrlih branitelja u 2019. godini, u dobi od 40 do 64 godine umrlo je 2.792 (57,1%), a 2.096 (42,9%) u dobi od 65 i više godina (tablica 38).

Prosječna starost umrlih branitelja u 2019. godini bila je 63,2 godine.

Tablica 38. MORTALITET BRANITELJA PO GRUPAMA BOLESTI I DOBNIM SKUPINAMA

Naziv skupine bolesti	MKB-10	do 44 god.	45-54 god.	55-64 god.	65+ god.	Ukupno
Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	7	207	563	652	1.429
Novotvorine	C00-D48	3	18	51	105	177
Bolesti krvi i krvotvornog sustava	D50-D89		4	11	26	41
Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90			1	2	3
Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99			2	3	5
Bolesti živčanog sustava	G00-G99	5	113	163	106	387
Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	3	17	26	55	101
Bolesti dišnog sustava	J00-J99		17	69	155	241
Bolesti probavnog sustava	K00-K93	1	33	54	41	129
Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnoga tkiva	M00-M99	13	218	831	830	1.892
Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	9	111	130	86	336
Simptomi, znakovi i klinički i lab. nalazi nesvrstani drugamo	R00-R99	2	39	45	27	113
Ozljede, trovanja i druge posljedice vanjskih uzroka	S00-T98		13	13	8	34
Ukupno	A00-T98	43	790	1.959	2.096	4.888

Napomena: Podaci iz tablice 38. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

2.5. Ozljede

Ozljede su posljedica djelovanja određenog vanjskog uzroka, a smrti nastale zbog ozljeda nazivamo neprirodnim, odnosno nasilnim. Prema načinu nastanka, nakani dijele se na nenamjerne (nesretni slučaj), namjerne te na nasilne smrti s neodređenom nakanom.

U 2019. godini zabilježeno je 336 nasilnih smrti kod branitelja, od toga 196 ili 58,3% nastalo je nesretnim slučajem. Zabilježeno je 120 namjernih samoozljeđivanja (35,7%). (tablica 39).

Tablica 39. BROJ UMRLIH BRANITELJA ZBOG OZLJEDA U 2019. GODINI

Vanjski uzrok ozljeda	BROJ UMRLIH	%
Nezgode pri prijevozu	47	14,0
Padovi	75	22,3
Slučajno otrovanje i izloženost štetnim tvarima	16	4,8
Slučajno utapanje i potapanje	12	3,6
Izloženost neživim mehaničkim silama	10	3,0
Ostale nezgode	17	5,1
Namjerno samoozljeđivanje	120	35,7
Napad	3	0,9
Događaj s neodređenom nakanom	17	5,1
Ostali vanjski uzroci	19	5,7
UKUPNO	336	100,0

Napomena: Podaci iz tablice 39. ne mogu se koristiti za usporedbu s općom populacijom bez prethodne dobne standardizacije

3. PREVENTIVNE AKTIVNOSTI

U studenom 2016. godine započela je provedba sistematskih pregleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Do 7.12.2020. u bazu sistematskih pregleda upisani su podaci za 56.363 branitelja, sa sljedećom raspodjelom po bolnicama u kojima je pregled izvršen (tablica 40).

Tablica 40. BROJ SISTEMATSKI PREGLEDANIH HRVATSKIH BRANITELJA PREMA LOKACIJAMA

Opća bolnica/ kliničko bolnički centar	Broj pregledanih branitelja
Bjelovar	3.013
Čakovec	652
Dubrovnik	1.960
Gospić	2.813
Karlovac	2.471
KBC Rijeka	1.102
KBC Split	2.886
KBC Zagreb	4.427
KBC Sestre Milosrdnice	2.882
KBC Osijek	4.322
KB Sveti Duh Zagreb	1.539
Knin	818
Koprivnica	1.898
Našice	2.793
Nova Gradiška	854
Ogulin	1.408
Pakrac	451
Popovača	1.725
Požega	1.344
Pula	1.388
Sisak	2.030
Slavonski Brod	3.012
Šibenik	1.923
Varaždin	1.518
Virovitica	1.564
Vukovar/Vinkovci	945
Zadar	4.625
Ukupno	56.363

Od navedenog broja branitelja pregledano je 56.692 (95,3%) osoba muškog spola te 2671 (4,7%) žena. Prema dobnim skupinama zabilježena je sljedeća raspodjela:

- Starijih od 50 godina = 46.888 (83,2%)
- Mlađih od 50 godina = 9.462 (16,8%)
- Kod 13 branitelja nije navedena u povijesti bolesti godina rođenja, a ni OIB.

Ovom analizom obrađeni su podaci sa povijesti bolesti i to:

- a) obiteljska anamneza
  - b) osobna anamneza
  - c) navike (pušenje i konzumacija alkohola)
  - d) zdravstveni status uključujući tjelesnu težinu, puls i tlak
  - e) nalaze u okviru učinjenih pretraga (EKG; RTG srca i pluća; UZV abdomena; UZV dojki, ginekološki pregled)
  - f) morbiditet naveden u povijesti bolesti
  - g) rezultati psiholoških testiranja
- preporuke date braniteljima nakon provedenog sistematskog pregleda

Ad a) Osobna anamneza

Kod 25.914 (46%) branitelja u osobnoj anamnezi postoji određene bolesti, pri čemu su najčešće navedene bolesti kardiovaskularnog sustava. Među bolestima kardiovaskularnog sustava najčešća je hipertenzija (I10-I15) koja je zabilježena kod 11.557 branitelja (20,5%) , dok su ishemične bolesti srca (I20-125) navedene u osobnoj anamnezi 1.468 (2,6%) branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled.

Postrauumatski stresni poremećaj (F43.1, F62.0) zabilježen je kod 2.981 branitelja (5,3% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled). Malignu bolest u osobnoj anamnezi ima 1267 branitelja (2,2% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled).

Ad b) Navike

Od životnih navike u povijestima bolesti navodili su se podaci o pušenju i konzumaciji alkohola.

Među braniteljima koji su se odazvali na sistematski pregled puši njih 18.008 (33,1% branitelja kod koji je specificiran podatak o pušenju), dok njih 36.071 ne puši (66,2% branitelja kod koji je specificiran podatak o pušenju) od čega je 370 bivših pušača. Podatak o pušenju nije naveden u 1.914 (3,4%) povijesti bolesti. (tablica 41).

Tablica 41. Pušenje kod branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled

Navika	Puši	Ne puši	Nespecificirano	Ukupno
Pušenje	18.008	36.071	1.914	56.363

Alkohol ne konzumira 39.928 branitelja (73,9% branitelja kod koji je specificiran podatak o konzumaciji alkohola), od čega su 33 apstinenta, dok 14.039 (26% branitelja kod koji je specificiran podatak o konzumaciji alkohola) konzumira alkohol u različitim količinama i učestalosti. Podatak o konzumaciji alkohola nije naveden u 2.363 (4,2%) povijesti bolesti. (tablica 42).

Tablica 42. Konzumacija alkohola kod branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled

Navika	Pije	Ne pije	Nespecificirano	Ukupno
Alkohol	14.039	39.928	2.363	56.363

Ad c) Zabilježeni zdravstveni status

Kod 20.054 (35,6%) branitelja nisu zabilježena neka odstupanja u statusu presensu. Određena odstupanja u statusu zabilježena su kod 6.521 (11,6%) branitelja, pri čemu je na vodećem mjestu zabilježenih odstupanja pretilost. Kod 8.717 branitelja (17,6% branitelja kod kojih je mjerena visina i težina) zabilježen je indeks tjelesne mase (ITM) do 25 (idelana tjelesna težina); kod 22.792 branitelja (46% branitelja kod kojih je mjerena visina i težina) je ITM od 25-30 (prekomjerna tjelesna težina), dok je 18.044 branitelja (36,4% branitelja kod kojih je mjerena visina i težina) pretilo i ITM je veći od 30. Kod 6.810 branitelja (12,1%) nisu navedeni podaci o tjelesnoj težini i visini i ITM-u (tablica 43).

Tablica 43. Indeks tjelesne mase kod branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled

Indeks tjelesne mase	Broj osoba
Do 25 (idelana tjelesna težina)	8.717
25-30 (prekomjerna tjelesna težina)	22.792
Veći od 30 (pretilost)	18.044
Nespecificirano	6.810
Ukupno	56.363

Od statusa se u povijesti bolesti navode podaci o puls i krvnom tlaku. Kod 10.063 branitelja (48,1% branitelja kojima je mjerena puls) zabilježeni je puls od 60-70 otkucaja u minuti; kod 6.551 (31,3% branitelja kojima je mjerena puls) puls je bio od 71-80; kod 3.806 (18,2% branitelja kojima je mjerena puls) puls je bio od 81-100, dok kod 500 (2,4% branitelja kojima je mjerena puls) zabilježeni je puls veći od 101 otkucaj u minuti. Podatak o puls nije naveden kod 35.443 branitelja / povijesti bolesti (62,9%). (tablica 44).

Tablica 44. Podaci o puls kod branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled

Puls/ otkucaja u minuti	Broj osoba
60-70	10.063
71-80	6.551
81-100	3.806
>100	500
Nespecificirano	35.443
Ukupno	56.363

Kod 17.319 branitelja (78,9% branitelja kod kojih je mjereno tlak) sistolički tlak je od 100-140, dok je kod 4.632 (21,1% branitelja kod kojih je mjereno tlak) viši od 140 mm/Hg. (tablica 45). Kod 15.028 branitelja (68,6% branitelja kod kojih je mjereno tlak) dijastolički tlak je 60-80; kod 4.799 (21,9% branitelja kod kojih je mjereno tlak) je od 81-90; kod 1.723 (7,9% branitelja kod kojih je mjereno tlak) je od 91-100 dok je kod 341 branitelja (1,6% branitelja kod kojih je mjereno tlak) dijastolički tlak viši od 100 mm/Hg. Podatak o tlaku nije naveden u 34.472 (61,2%) povijesti bolesti. (tablica 46).

Tablica 45. Podaci o sistoličkom tlaku kod branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled

Sistolički tlak/mmHg	Broj osoba
100-140	17.319
>140	4.632
Nespecificirano	34.412
Ukupno	56.363

Tablica 46. Podaci o dijastoličkom tlaku kod branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled

Dijastolički tlak/mmHg	Broj osoba
60-80	15.028
81-90	4.799
91-100	1.723
>100	341
Nespecificirano	34.472
Ukupno	56.363

Ad d) Pretrage

Na sistematskom pregledu rađene su sljedeće pretrage: EKG, RTG srca i pluća, UZV abdomena, laboratorijske pretrage, dok je kod žena uz navedeno rađen UZV dojki te ginekološki pregled, s napomenom da sve bolnice nisu radile sve od navedenih pretraga.

- EKG** – Kod 44.942 (82,6% branitelja kod kojih je rađen EKG) branitelja nema odstupanja u EKG-u; određena odstupanja zabilježena su kod 9.489 branitelja (17,4% branitelja kod kojih je rađen EKG) dok podatak o EKG-u nije naveden u 1.932 (3,4%) povijesti bolesti.
- RTG srca i pluća** – Kod 47.176 branitelja (87,5% branitelja kod kojih je rađen rtg) nema odstupanja u RTG nalazu srca i pluća; određena odstupanja postoje kod 6.769 (12,5% branitelja kod kojih je rađen rtg) branitelja dok podatak o RTG srca i pluća nije naveden u 2.418 (4,3%) povijesti bolesti.
- UZV abdomena** – Kod 34.841 branitelja (64,1% branitelja kod kojih je rađen uzv) nema odstupanja u nalazu UZV abdomena; određena odstupanja postoje kod 19.492 (35,9% branitelja kod kojih je rađen uzv) branitelja, dok podatak o UZV abdomena nije naveden u 2.030 povijesti bolesti (3,6%).
- UZV prostate** – Kod 34.369 (79,8% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga) branitelja nalaz je bio uredan, dok kod 8.707 (20,2% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga) branitelja postoji patološki nalaz.
- UZV dojke** – kod 1.554 braniteljica (83% braniteljica kod kojih je rađen UZV dojke) bio je uredan nalaz; dok je kod 319 (17% braniteljica kod kojih je rađen UZV dojke) bilo određenih odstupanja od normalnog nalaza.
- Ginekološki nalaz** – Uredan nalaz ginekološkog pregleda bio je kod 1.244 (85,8% braniteljica kod kojih je rađen ginekološki pregled) braniteljice, dok su kod njih 206 (14,2%) utvrđena određena odstupanja.

Laboratorijske pretrage

Ovi nalazi sustavno se prate od trenutka uvođenja obrasca za izvještavanje o provedenom sistematskom pregledu

- Enzimi** – Uredne nalaze enzima ima 34.646 (79,5% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga), dok određena odstupanja/patološki nalaz postoje kod 8.922 (20,5% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga) branitelja.
- Jetrene probe** - Uredne jetrene probe ima 43.272 (89,8% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga), dok određena odstupanja/patološki nalaz postoje kod 4.915 (10,2% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga) branitelja.
- Kompletna krvna slika** – Urednu kompletnu krvnu sliku ima 43.991 (91% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga), dok određena odstupanja/patološki nalaz postoje kod 4.371 (9% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga) branitelja.

- d) **Sedimentacija** – Urednu sedimentaciju ima 44.799 (95,2% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga), dok određena odstupanja/patološki nalaz postoje kod 2.237 (4,8% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga) branitelja.
- e) **Glukoza u krvi** – Urednu razinu glukoze u krvi ima 36.946 (77,4% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga), dok su određena odstupanja/patološki nalaz zabilježena kod 10.816 (22,6% branitelja kod kojih je rađena ova pretraga) branitelja. (tablica 47).

Tablica 47. Podaci o učinjenim pretragama

Pretraga	Nalaz (broj osoba)			Ukupno osoba
	uredan	određena odstupanja	nespecificirano	
EKG	44.942	9.489	1.932	56.363
RTG srca i pluća	47.176	6.769	2.418	56.363
UZV abdomena	34.841	19.492	2.030	56.363
UZV prostate	34.369	8.707	-	43.076
UZV dojke	1.554	319	798	2.671
Ginekološki nalaz	1.244	206	1.221	2.671
Enzimi	34.646	8.922	-	43.568
Jetrene probe	43.272	4.915	-	48.187
Kompletna krvna slika	43.991	4.371	-	48.362
Sedimentacija	44.799	2.237	-	47.036
Glukoza u krvi	36.946	10.816	-	47.762

Napomena: Nalazi laboratorijskih pretrage (enzimi, jetrene probe, kompletna krvna slika, sedimentacija, glukoza u krvi) te UZV prostate sustavno se prate od trenutka uvođenja obrasca (travanj 2017.) za izvještavanje o provedenom sistematskom pregledu.

Tijekom sistematskih pregleda postavljena je sumnja ili je utvrđeno slijedeći broj novootkrivenih bolesti i stanja, prema skupinama bolesti u skladu s Međunarodnom klasifikacijom bolesti (MKB-10).

Tablica 48. Postavljena je sumnja ili je utvrđeno slijedeći broj novootkrivenih bolesti i stanja, prema skupinama bolesti u skladu s Međunarodnom klasifikacijom bolesti (MKB-10)

MKB šifra	MKB naziv skupine bolesti	Broj osoba
A00-B99	Zarazne i parazitarne bolesti	28
C00-D48	Novotvorine	933
D50-D89	Bolesti krvi, krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	590
E00-E90	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	13.888
F00-F99	Mentalni poremećaji i poremećaji ponašanja	878
G00-G99	Bolesti živčanog sustava	138
H00-H59	Bolesti oka i očnih adneksa	19
H60-H95	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	30
I00-I99	Bolesti cirkulacijskog sustava	6.331
J00-J99	Bolesti dišnog sustava	713
K00-K93	Bolesti probavnog sustava	5.675
L00-L99	Bolesti kože i potkožnog tkiva	54
M00-M99	Bolesti mišićno koštanog sustava i vezivnog tkiva	911
N00-N99	Bolesti sustava mokraćnih i spolnih organa	4.388
R00-R99	Simptomi, znakovi te abnormalni klinički i laboratorijski nalazi nesvrstani drugamo	1.752
Ukupno		36.328

Ad e) Preporuke

Po završenom sistematskom pregledu branitelji su dobili određene preporuke. 25.000 branitelja (44,4% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled) dobilo je preporuku provođenja dodatnih dijagnostičkih pretraga. Preporuka pregleda / kontrole / daljnjeg tretmana specijaliste dobilo je 27.722 branitelja (49,2% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled), preporuke o promijeni životnog stila dobilo je 29.284 branitelja (52% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled), dok je kod 4.705 (8,3% branitelja koji su se odazvali na sistematski pregled) branitelja utvrđeno da nije potreban daljnji dijagnostički postupak.